

Nepodplatni se dopisi ne šaljuju. Pripremljena se pisma, gisati itd. šaljuju se običnom poštom i se dopreću. Isto tako je sa prelozi. Novici se šalju postankom naplativom (nastavak poštalo) na administraciju "Naša Sloga". Ime, prezime i najbližu počin valja točno označiti.

Kama list ne dolje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvina napiso: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slagom raste mala stvari, a slogom sve pokrvari. Nar. posl.

Izlazi svakog četvrtka na cijeloj strani.
Dopisi se novražuju ako se ne šaljuju.
Nabijegovalni listovi se neprimaju. Prodajna cijena i poštarcinom 20 k. god. za poštu 25 k. Razmjerno for. 2 1/2 k. za pol god. Iran carovine više poštarcina.
Na malo jedan broj 5 novč.
Uredništvo i administracija nalaze se u Via Fanetio br. 14.

Uzkr.

Nakon težkog zimskog sna prula se priroda na novi život. Nastavim proljećem uzkrasila je i priroda a s njom slavi sav kršćanski svijet veliki svoj blagdan, uzkrasnice Sina božjega.

Iz krvi nevinna čovjeka, koji je žrtvovao sama sebe za spasenje ljudskog roda na Golgoti, ocvanano nam je veliki dan, dan uzkrasnice Isusova. Bog čovjek, koji bijaše jučer, kako vali prorok Izajja, prekrasn i odbačen između ljudi, bolnik i vičan bolestim, i kao jedan, od koga svatko sakriva lice, danas slavi najveću svoju slavu, uzkrasnice od mrtvih. Onaj, komu su se još pred par dana rugali zaslepljeni sinovi onoga naroda, komu je ponajviše posvetio svoje sile, i koga su nakon nečuvenih muka trnovom krunom okrunili i na križ razapeli, nastao je slavo dobitno od mrtvih. Razapet na križu molio je vraće svoga nebeskoga oca, da oprosti onim, koji ga muče i zlostavljaju: „Oprostite im, (ili, jer neznadu što čine“.

Videći, da mu se bliža posljednji čas, reče smireno: „Svršeno jest“, nagnu glavu te izdahnu svoju božansku dušu.

Nu malo potraja Njegova tjelesna smrt. Treći dan nakon smrti uzkrasnice — kako je sam proricao — (sicut dixit.)

Uzkrasnice je Spasitelj, preproudio je čovječanstvo, pomirio ga sa svojim nebeskim Otcem. Neizmjerne žrtva rodila je nenadkriljivi uspjeh.

Ako je dakle kroz veliki tjeđan pobožni kršćanski svijet u dubokoj tuzi pohadjao hrām božji, promišljajuć muku i smrt Spasitelja čovječanstva, na dan njegovog slavnog uzkrasnice može veselo uzviknuti: „Ovo je dan, koji je učinio Gospodin, radujmo se i veselimo se u njemu!“

U tom uzviklu neka bude i našemu narodu u težkih njegovih nevoljah najveća utjeha. Uzkrasnice Sina božjega najboljim nam je jamstvom za pobjedu naših narodnih prava, koja se osnivaju ne samo u pisanih zakonih, već i u vičnoj pravdi. Kao što je u našem narodu živa vjera u božansku pravdu, tako je i naša živa vjera u našu narodno uzkrasnice. Poslije velikog petka dolazi uzkr. Naš hrvatski narod doživio je i prepatio mnogo mrnih petaka, ali tomu mora biti jednom konac — i njemu će doći sretno narodno uzkrasnice.

Današnje stanje hrvatskoga naroda jest doista teško, ali ono je po našem dubokom uvjerenju samo kušnja, koju mu je mudrost Spasitelja svijeta odandila, da prokuša svoje sile i da omjeri svoju vrijednost. Uzdajuć se u svoju božju on će tu kušnju sretno držati.

i priegaranjem, koje proizlazi od žive vjere i čvrste nade, poći će nam za rukom, da saberemo razciepana uda hrvatskoga naroda pod sjajnu krunu našeg slavno vladajućeg cesara i kralja.

Prije devetnaest vijekova svalio je Spasitelj svijeta grobnu plotu, da čovječanstvu navijesti spasenje. Uz stare hrvatske krieposti i pomoću božanstvene nauke odvadi sa sebe i Ti narode težku plotu, da uzmognoš čim prije proslaviti i narodno uzkrasnice. U to ime čestit Ti uzkr!

Govor

zast. Spinčića o poštab i brzjavih prilikom razprave proučana ministarstva trgovine u car. vijeću dne 16. marta 1896. (Konac.)

Drugi slučaj tiče se slavonskoga napisa na jednom pečatu. Neki stanovnici obćine Oprlje u kotar: porečkom u Istri molili su pred neko doba, da se na pečat tamoknje pošte postavi također hrvatski napis. Odgovor je glasio: Molbu se ne može uslišati, jer nisu svi, nego samo nekiji stanovnici za onaj napis molili. Tom prilikom i da rekao onaj savjetnik: Na jednom hoće ljudi također u Istri slavenski napis! „Ako ga hoće imati, neka putuju u Kranjku! Eto slučaja, da upravo tako, kao što Italijanskih, koji se ne nalaze u c. kr. službi, također c. kr. činovnici smatraju Istru italijanskom pokrajinom, u kojoj neima biti nikakvih slavenskih napisa.“

Treći slučaj proteže se na naslov u naredbenom listu c. kr. poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva. Tu da je ravnatelj došao sa predlogom, da bude naslov i u njemačkom i u talijanskom izdanju njemački i talijanski. Savjetnik da je rekao: Ne, samo jedan naslov ili jedan napis. Jer, ako Sloveni u Ljubljani vide uz njemački napis također talijanski, tad će htjeti imati i slovenski napis, a možda zahtijevati i slovensko izdanje naredbenoga lista.

Četvrti slučaj tiče se izkaza za telefon. Kad bijaše naime uveden telefon u Poli i u Gorici, tiskalo se je kod ravnateljstva imena predbrojnika i odnose rubrike u njemačkom i talijanskom jeziku. Tad dojde red na Opaticju ili Abbaziu, kako se ju službeno radje zove — prvo ime je hrvatsko, drugo talijansko. Tu se reče: Tamo se ne smije postati njemačkih i talijanskih izkaza, jer tamo obćino hrvatska obćina, i kad bi vidila, da su izkazi također talijanski, ona bi htjela imati i hrvatske. Da li je to rieči rekao onaj savjetnik, zato mi nemože jamčiti osoba, koja mi je pisala; u njegovom duhu su stalno.

Tako se postupa kod nas, tako postupaju neki činovnici kod c. kr. poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva. Bilo bi zbilja doba, da se svrši sa sustavom, kojim se vlada također u djelokrugu ministarstva trgovine, i da se ljude doli, koji se c. kr. zovu, već jednom podučiti, da smo još u polovici monarhije, u kojoj su i Hrvati i Slovenci priznani za ravnopravne (Posve dobro!).

Već prošle godine postavio je drug zastupnik dr. Laginja predlog radi tiskovine, koji si dovozljavam pročitati. Glasi ovako: (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da već u zalih sa nalazeće trojezične tiskovine rabi u poštanskom saobraćaju u Istri obćenito bez omedjašenja na poljedine slatčeve.“

Taj predlog zast. dra. Laginje je proučinski odbor prilično promjenio. U njem se veli (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da trojezične već u zalih se nalazeće tiskovine u poštanskom saobraćaju u Istri sa strankami uvijek izdaje, ako to zahtijevaju.“

Već to je napredak, jer se do sada takovih tiskovina nemože dobiti u nekih mjestih; i ako se jih zahtjeva, i jer će se u mnogih

slučajevih, gdje se n. pr. zahtjeva hrvatske napise na pečatih analogoo tej odluci moći jih dobiti.

Al ikav predlog nemože nas zastupnik Hrvata i Slovenca Istru zadovoljiti. Gospodo moja! Kako dolaze Hrvati i Slovenci do toga, da moraju stopri zahtijevati ono, što se daje Italijanom i Niemcem bez da to zahtjevaju. Zašto i ovdje ta prednost za Italijane i Niemce, i to zapostavljanje Hrvata i Slovenaca?

Njegova preuzvišenost bi nam zbilja izkazala veliku ljubav, kad bi nam jednako navele uzroke, zašto se u Primorju predpostavja druge narode Hrvatim i Slovencem. Ja znam, da za sve ono, što sam naveo, nije kriv zapadni gospodin ministar trgovine, i nadam se, da će i njegova preuzvišenost i visoka vlada kao i visoka kuća suglasiti sa ovim mojim predlogom (čita):

„Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: Poziva se visoka c. kr. vlada, neka uputi c. kr. poštansko i telegrafsko ravnateljstvo za Primorje i Kranjku u Trstu, da 814.000 Slovenaca i Hrvata Primorja i Kranjake dade uživati u poštanskih, telegrafskih i telefonskih stvarih bar toliko prava, koliko ga uživa 294.000 Talijana i 43.000 Niemaca obljih izmješanih zemalja.“ (Dobro!)

Nadajam se, kako rekoh, da će i visoka kuća ovaj predlog prihvatiti, i c. kr. vlada provesti, inače morali bismo misliti, da se nas i s tih stranah drži za tudjince u naših zemljah, za kakve nas neka gospoda također drže i prema čemu s nami postupaju.

K tomu postavljam i drugi predlog, koji se ne tiče jezika. Taj glasi (čita):

- 1. U Zimnju, kotaru pazinskom u Istri a) namjestiti jednoga listonošu, b) podvostručiti Gosodanju jednu dnevnu svežu sa željezničkom postajom u Kanfanaru, c) ustrojiti telegrafski ured bez ikakva prinosa sa strane obćine;
- 2. da dade ustrojiti brzjavi ured bez ikakva prinosa sa strane obćine u Kastvu kotaru Voleskom.“

Reći ću k tomu samo par rieči. Obćina Zimnij je veoma prostrana. Nemože se listova tako lahko razdieliti i ljudi dobivaju ih kad-kada dva tri dana, da i tjeđan dana kasnije. Bilo je dakle za potrebu, da se odredi iznos, za da se uzmogne namjestiti listonošu. Zimnij dobiva poštu iz Kanfanara. Zato treba poštini voz i konj. Put se prevrli u pol ure. Mjesto jedan put, neka se učini taj put dva puta na dan, što neće mnogo više stajati. I trebalo bi, da ide dva put, jer inače ostaju pisma na željezničkoj postaji u Kanfanaru kadgod do 20 sati. Stoj dojde željeznicom po podne, to ostaje do drugoga dana o podne tamo. — U Zimnju bio, bi potrebni i brzjavi ured. Obćina broji, kako već rečeno, 5000 stanovnika, promet iznasa 200.000 for. godišnjih. Stalno bi se izplaćalo, kad bi se tamo ustrojio brzjavi ured.

Obćina Kastav ima na samoj medji prema Voleskomu brzjavi ured, naime na postaji Matulje-Opaticja. Grad ni ciala druga strana obćine nema nikakva brzjavna ureda, premda broji ništa: nalaga od -16.000 stanovnika. Grad sam nije velik ni se u njem tjera mnogo obrta i trgovine, al su tamo četiri školska ravnateljstva, župni i dekanatski ured i veliki obćinski ured, koji ima uvjek sa raznim uredi i strankami posla. U istibu potrebito je, da se tamo ustroj brzjavi ured. Preporučam visokomu ministarstvu, da se ga ustroj, kao što mu preporučam, da bolje dotira obćineju tamošnjoj poštu, na kojoj je veoma mnogo posla. I tom preporukom svršavam. (Odobranje. Govorniku se čestita).

Čim je zast. Spinčić svršio svoj govor, pitao je predsjednik kuća, da li podupire njegove prije navedene predloge; i kad je vidio, da su podupri, izručio ih je proučunskom odboru na pročitnje i izričtaj.

GOVOR

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vijeća u Beču dne 19. marta 1896. prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja. (po stenografskih bilježkah.) (Konac.)

VI. Zapljenjivanje listeva.

Moram pri tom spomenuti također drugih stvari, jer je to npravo dužnost pučkoga zastupnika. Ljudi, odgojeni u tuđih školah — neću im to danas ni u grieh ni u zločin upisati — ljudi, koji rad njihovog krivog, jednostranog odgoja ne razumiju našeg jezika ni naših opravdanih narodnih želja, došli su po svojem položaju do toga, da o nas, jedni kao državni odvjetnici, drugi kao sudci i t. d. često imaju izricati sud. Što se radi toga s nami zgdaja, teško je i vjerovati.

Ne mogu radi kratkoće vremena svega točno da prevedem, što ću dozvolom g. predjednika pročitati i što osobito i toplo preporučam preuzvišenom gosp. ministru pravosudja, da razvidi, je li pravo u obće zapljenjivati ovakove stvari.

„Narodni List“ broj 68. od godine 1895. bio je zapljenjen rad posve kratkog sastavka, u kojem je rečeno (čita):

„Priobćujemo aliedeća odluku c. kr. pokrajinskog suda zadarskoga sa svim slovničkim i pravopisnim pogriješkam, kojim je nagrijena, pozivajuć pozornost visokog prizivnog sudišta na ovu pravu sablazan.“

(Govornik tumači njemački što to značenjuje).

Istoga lista isti broj bio je zapljenjen radi aliedećeg sastavka (čita):

„Domaće vesti.“

Ove sedmice povratko se je u Zadar ratnim parobrodom „Andreas Hofer“ sa svog četvrtog ili petog ovogodišnjeg dopusta namjestnik David. Šad dolazi red na dopust — broj baš neznamo — gospodina Pfauenthala.“

(I to tumači njemački).

Godine 1895. mjeseca ožujka bila je zapljenjena mala viest o knjižici „Crice iz Istre“, u kojoj se obavijala, da je izišla knjižica, koja u Trstu nije bila zapljenjena. Tu je rečeno (čita):

„Prosudbno društvo „Pučka knjiga“ u Zadru obćelodanilo je knjižicu pod naslovom „Crice iz Istre“. U tim je crtama sakupljeno više rodoljubnih, uspelih i pučki napisanih crtica mladog i vrijdnog našeg književnika i suradnika gospodina R. Katalinić Jeretova. Crtice su bile prije tiskane u „Našoj Slogi“ koja izlazi u Trstu. Crtice odišu čistim hrvatskim rodoljubljen, u njima se odsieva istina i pravda. Te je crtice državno odvjetništvo u Zadru zapljenilo.“

„List „Pensiero Slavo“ od 26. febrara 1896. bio je zapljenjen, a da se baš nebi znalo zašto. Opisuje u posve kratkom članku prisilne ustanove nekih slušatelja zagrebačkog sveučilišta u Belovaru.“

Tu se baš ne nadje, što bi moglo biti zapljenjeno, osobite ne u Austriji, u ovoj polt državi. (Čita dio članka iz početka i na koncu, što radi pomanjkanja prostora izpuštamo. Op. ured.) List onda donosi imeina i svršnje s jednim: Zivili!

Isti list bio je rad istog predmeta zapljenjen radi članka u broju od 29. febrara pod naslovom: „Una dimostrazione a Zagabria“. Članak glasi: (Čita jedan dio zapljenjenih odatara, koje izpuštamo radi pomanjkanja prostora. Op. ured.)

Napokon se pliesu sastavci, kao što je primjerica u istom listu od 26. febrara 1896: onaj pod naslovom: „Dalla Città“

Ovlašteni smo od g. zastupnika izjaviti, da žali, što je bio krivo obaviješten. Ne ovaj sastavak, nego knjižica: „Crtice iz Istre“ bila je u Dalmaciji zapljenjena, premda su one pripovijesti prije bile tiskane u našem listu bez prigovora od strane orega državnoga odvjetništva. Op. ured.

Fortezza", koji se bavi tim, da neka go-
spodje u Puli nebi imale činiti politike.
Nu, ako je već barun Pittner posvećena
osoba, o kojoj se nesamje plati, ipak mora
biti dovoljno reći, da jedna žena ne
ima mjesti se u politiku. Ja priznajem
posve otvoreno, da ja što takva nebih bio
pisao. Ali ono nešto drugo, što je također
biti zaplijeno i što je od spomenutog
sastavka bilo odijeljeno zvjezdicama odzogor
na koncu; ono bih bio i ja napisao, a
tice se nečujnog postupka tamošnjega
peštianskog ureda prema slavenskim stran-
kam. Tamo je rečeno (šit):

"Voi del Pensiero Slavo" olim "Di-
ritto Croato", conosciute benissimo per
esperienza l'amministrazione della locale
i. r. posta, diretta da quella perla di pu-
blico funzionario che corrisponde al nome
di Carlo Frank. Credete forse che le con-
dizioni d'una volta si sieno migliorate?
Neanche per idea: Alla posto, come in
ogni altro ufficio pubblico, la conditio
prima sine qua non dev'essere il mante-
nimento dell'indelebile carattere Italiano
di Pola.

Non ripeterò qui i lagai, che quasi
ogni giorno sento muovere dagli Slavi,
riguardo ai Recipisse tedeschi-italiani;
non ricorderò la questione delle tabelle
con la scritta puramente tedesco-italiana;
trasalciò per questa volta altro irrego-
larità ancora e mi limiterò di portare a
conoscenza del pubblico — e in prima linea
a conoscenza del cav. Pokorny — se-
guenti casi:

Sada pripovjeda, da se sve slavenaki
adresovane stvari, bila i na kakvu za-
druku postolara i krojača, ili na "Gospo-
darski list" u Zadru, ili na koje društvo
upravljene, izručuju kod odvjetnika La-
ginje, jer da tobože drugog Slavena ne
ima u Puli.

Da mi ikogod ne reče: "Da, al je
"Pensiero Slavo" nekako na rusku, tu
već moramo malo bolje paziti", bit ću
tako slobodan još nešto spomenuti, da je
naime "Katolička Dalmacija", list što stoji
visoko i od najdaljne sumnje u tom po-
gledu, te ju uređuje katolički svećenik,
koji je zaplijenja radi jedne vijesti u broju
31. oktobra 1895. br. 43, koja je viest
istipita. Tu je rečeno (šit): "Magjar Jo-
seip Lantscha u Dubrovniku gdje je Ni-
jegovo Veličanstvo našega kralja i onda
pili . . . u njegovu sliku. Bio je utam-
njen".

Ta viest bila je zaplijenjena.
Bilo bi ipak vrijeme, da oni neki javni
službenici budu podučeni bolje, a ja se
nadam, da će to biti u nedalekoj buduć-
nosti.

V. Nekoji primjeri sudstva u Istri.

Odnosaje našega sudstva prosudite
nadšlje iz sljedećih navoda, koji se te-
melje na neoporecive činjenice: Prvi slu-
čaj: *Jakić — Basilico*. Prvi, slavenski
svećenik, tužio je drugoga, talijanskog
svećenika radi uvrede poštenja, potčinjen
jednim člankom u novinama. Da je obuzenik
bio sastavitelj članka, to je potvrdio treći
svećenik svojom prisegom. Svi svjedoci
ponudjeni od obuzenika, izrekli su po-
voljno za uvredjenog tužitelja. Uvreditelj
bio je ipak oprostjen.

Ako ovaj u svojoj časti povredjeni
svećenik neide više putem, kojemu se je
zavjetovao, ima se u prvom redu zahva-
liti tim odnosajem, jer bi bilo ljeticinski,
kad bi se htjelo tvrditi, da dvojku zdrava
razbora ne mora krv zavrijati, ako porot-
nici rieše nekoga, gdje cijela razprava,
pak i njegovi isti svjedoci govore za kaznu.
Taj je slučaj došao nešto stariji, nu u
Istri još uvijek u modi.

Drugi slučaj: *Turato — Martinolić*
iz godine 1894. U jednoj talijanskoj no-
vini bilo je i te večeri bio pijan i da je zato
slomio ruku.

Urednik ne samo da nije mogao do-
kazati toga posebnoga slučaja pijanstva.
nego nije dokazao ni u obće, da li Tu-
rato bio pijanca; svjedoci su protivno iz-
kazali. Ipak je urednik bio riešen, a nvr-
djeni svećenik osuđjen na troškove. I tu
će se pravnici zadovoljiti s opaskom, koja
graniči na izočnu nemarnost: A što ćete,
proti pravnicima porote, kojim ne priznaže
krivnju, ne ima pomoći!

Treći slučaj od novembra 1895.: *Hor-
vat Pessa* bio je od trišćanske porote
proglasen krivim uređovnog pnovnerjenja od
prilike 2000 forinti, i pravu je, i bio je
suden, ako se točno spominjem, na tri
godine teške tamiće, možda nešto odviše,
ako se uzme u obzir podpuo priznanje i
mnoga olakajuća okolnosti.

Talijan Jančich, svećenik u Malom
Loknu, koji je priznao, da si je prisvojio
pešice. 8000 forinti i nekakvu sumu crkve
i drugih zaklada, i koji je drugo nedostatke

pakrio sa limbeno nčinjenimi zajmovi u
iznosu od 11.000 for., taj je bio od
javnijske porote riešen od cijele vrste slu-
čajaša pnovnerjenja i prevare i prije i
kasnije označen kao "sacerdote esemplare"
(azoran svećenik).

Drugi svećenik, koji se protivio tonu,
da biskup zli i povjeri crkveno blago
čovjeka, koj mu je poznat kao već osobite
pošten, i neđe da to blago bude čuvano
izvan župnog stana u privatnih kućah, ti
svećenici proglašeni za nemirajake itd.

Četvrti slučaj: Bašćanski načelnik *Bertol
Pujalić* držao je prigodom saborskih iz-
bora u aprilu 1895. u pritvoru jednoga
talijanskoga agitatora, i pošto je ovaj iz-
javio, da neima pri sebi ništa pogibeljno,
a kad se ga je pretražio, našlo se je ipak
revolver krcat, a bez oružna lista, držao
je načelnik u pritvoru duže, nego li se
je to dopadalo jednomu visokom gospo-
dinu i kotarskomu komisaru u Krku. Taj
načelnik bio je tužen za zločinstvo zlopo-
raba uređovne vlasti, bio je spoznan krivi-
m i osuđen na šest mjeseci teške po-
strene tamiće (Cvijte!). Danijel je Hor-
vat, porotnici bili su Talijani, li potalijan-
čeni slavenski renegati. Bio je to pravoriek
čisto političke naravi. *)

Agitator, o kojem je ovdje govor, nije
bio držan možda u kakvoj podzemnoj pi-
nići, nego je bio inteririran, i to ob dan,
u jednoj sobi obćinskog ureda, u kojoj
rade geometri evidencije i ostali javni
službenici, ako dodju iz Krka u Bašku.

Dakle oštriji od toga slučaja jest
onaaj od *Liscinga*, o kojem nam je pripo-
vijedao g. zastupnik *Kronacher*, mislim
dne 17. decembra 1895. i glede kojeg bih
ipak želio, da ne dodje do tako oštre
osude, jer onda neima govora više o vlasti
obćinskoga načelnika; ako se ljide, makar
da bi i krivi bili, neće u tako zdvojan
položaj.

O tom, što kod nas kazne i sudci
naporatnici, a što pak ne kazne, neka go-
vora sijedeća dva primjera.

Dakle peti slučaj: U decembru 1895.
rovinijsko sudšte spoznalo je krivim i osu-
dilo na nekoliko tjedana zatvora *Antona
Bertosa*, malog trgovca u Pazinu po §-u
305. kaznenog zakonika, dakle radi smeta-
njanja javnoga mira, zato, što je usred
ljeta na prozor svojega džnana postavio
zastor sa hrvatskom trobojnicom i napli-
som: "Življa Hrvatska", na kojem zastoru
bila je nekakva reklam-slika, po svoj pri-
lici liepa djevojka.

Gospodo! To je dakle bunjenje jav-
noga mira u jednoj obćini, u kojoj su oti
danasnjih Talijana godine 1848. pjevali
"Još Hrvatska ni propada", u jednoj ob-
ćini, koja i po zadnjem popisu pučanstva
ima 13.251 stanovnika, koji obće hrvatski
talijanskim jezikom i, a samo 1454 onih, koji obće
talijanskim jezikom!

U istinu neima u toj cijeloj obćini ni
500 Talijana, ako mnogo rečem. Taj je
čovjek dakle bio osuđen.

Šesti slučaj: *Ivan Andreosich* iz ista
obćine imao je s drugim, u takozvanom
gologoričkoj razpravi, odgovarati za jednak
prestupak po §. 305, jer je u dan sumnje,
gdje je bilo i hrvatskih i talijanskih pri-
vrženika; povikao: *Viva Italia!* (Življa
Italija)

Ono isto sudšte riešilo je toga čov-
jeka na glavnoj razpravi držanoj neko-
liko mjeseci prije one prve; to jest ju-
nija 1895.

Veletovana gospodo! Ja to napominjem
zato, da ipak već jednom vidite, kako
može dovesti nerazložna politika. Tu ti
velikim ni malim strankam ove visoke kne-
de pomaže više izprika o naravnih sim-
patijah prema velikomu talijanskomu na-
rodu i njegovoj kulturi; ta niti nam nije
mrzka. Najbolji dokaz za to jest, ako vas
uvjerim, da bih i ja i drugi mnogo bolje
razpravljali u tom jeziku, nego li u nje-
mačkom. Ali ovdje ide o nešto drugo;
ovdje se radi o tom, hoće li se lije strana-
ke visoke knece konačno odlučiti, da učine
sa svoje strane sve moguće, da se tamo
dolje kod nas nvedu redoviti odnosaji.

Jer i kad pučanstvo Istre nebi bilo
većinom hrvatsko, kao što u istinu jest,
i kad Austrija nebi imala temeljnoga za-
kona, po kojem su sva plemena i narodi
ravnopravni, ta mogu jednako gojiti svoj
jezik i svoj narodnost, ipak ja držim, da
u stvarih, kao što je ova, naimo ima li
se u Istri pustiti slobodno vikati: "Viva
Italia!", a nasuprot smatrati kao čin smet-
anja javnoga mira napis: "Življa Hrvatska!"
sa jednom slikom, — trebalo bi ipak prije
pomislati na nešto drugo, a to jest, da mi

*) Drugo nam je javiti, da je izvorni sud
Beču u osudu rovinijske porote učinilo, jer se
ima na novo razpravljati. Op. uređ.

*) Dornajemo, da je izvorno sudšte u Beču
učinilo također u osudu. Reč bi dakle, da se
vedli i Op. uređ.

živimo u državi, u kojoj jedan dio vojske
ima vještaji za kralja i dom baš pod hr-
vatskom zastavom, i za je ta Hrvatska,
ako joj i nećete priznati sjezina podpuna,
nezastjerela prava, ipak u ovoj monarhiji
ona zemlja, o koje nerada je viđat u
svojem proglašu od 7. aprila 1858., dakle
nakon osam dana godise 1849. i 1849.
zapisao i proglašiti, kao sijedeće rieči
(šit):

"Stanovnici Hrvatske i Slavonije sa-
čuvali su u onih osudañih prigodah nečujne
proslasti našemu prietostaju prirodnom im
vjernost, te sa se ne same u tom saboru
zauzeli za najviše interese države; nego su
i odučavljenoj poštvoñnošć mašili se
oružja u građanskih i vojenih krajinah,
da brane i štite cielokupnost države i
pravu naše cesarske kneće proti izvanjskim
i unutarnjim neprijateljem i pogibeljim".

Gospodo! mi ne možemo više dopu-
štati u vlastitoj domovini takovih odno-
sajih, po kojih se moramo čutiti tadjinci
u svojoj kući.

Gori spomenuta osuđivanja s jedne,
a riešenja s druge strane, tu su za nas,
za narod, koji ima svišti, uvriede i to
krivave uvriede, kojih nikako ne možemo
zaboraviti! (*Zinc odobruvanje*).

Odgovor

ministra pravosudja na govor
dra. Laginje.

U sjednici zastupničke kuće u Beču
od 20. marča odgovorio je ponajprije mi-
nistar pravosudja graf Gleispach, da
označi svoje stanoviste prema pritužbam
i željam pojedinih zastupnika.

Naš puk, koji ovo čita, razumjeti će
lahko, da ministar neće biti nemože od-
govarati na svaku malenkost, ali kad na
pritužbe zastupnika odgovori onako, kako
je odgovorio našem zastupniku g. dru. La-
ginji, onda je to dokaz, da su i u Beču
počali malo više promisljati o naših pri-
tužbah i da će u sudstvu u Istri morati
nastati bolji odnosaji, ako budemo znali
biti uztrajni.

Ministar je polmance odgovarao dvim
českim zastupnikom i to dru. Pašćaku i
dru. Stranškumu, pak našem hrvatskomu
zastupniku dru. Laginji.

Znamenito je, što je graf Gleispach
izjavio u obćenitom dielu svoga govora o
ljubavi materinoga jezika. Neka si svi
oni po Istri, koji su zatajili materino
mleko, zapamta one rieči i neka se po-
vrata Bogu i Hrvatskoj. "*Ja želim, kaže
ministar, svakoga, komu vruće ne kuca srce
za narod, od kojega je potekao i za mate-
rinji jezik*".

Donašimo ovdje od rieči do rieči, po
stenografskom zapisniku, što je ministar
pravosudja odgovorio zastupniku poreč-
koga izbornična, t. j. g. dru. Laginji.

Da predjem na podrobna raslaganja
pojedine gospodo zastupnika, to si uzimam
slobodu opaziti naprijem u pogledu onoga,
što je govorio zastupnik porečki, da je on
imao dobru već pred više vremena kratki
pitem pribiciti mi neke od pritužba,
koje je spomenuo u svojem govoru. Ja
sam na to dao iztraživati stvar i doisto
se je dokazalo, da su njegove pritužbe
diplomice bile istinite. U Istri sudbeni i
kancelarijski činovnici i dnevničari ne po-
znaju dostajno jezika, pak čamo se pobri-
nuti, da istinitim potrebam bude udovoljeno
a i to kod novih namjestañih i kod pre-
mjestañja i pažnjom kod primanja dnev-
ničara.

Jezikovni odnosaji u Istri spadaju
također k najvećim u cijeloj monarhiji.
Tu ga natue neide samo za talijanski i
nemački jezik, nego se radi i o hrvatskom
i slovenskom jeziku, a ovo je dvoje po-
sjedanje dođne srodno, ali ipak toliko ra-
zličito, da poznanje jednog jezika nije do-
stajno, da se uzmogne uređovati u drugom".

Ja se slažem s poštovanim gospo-
dinu zastupnikom podpunoma također i u
tom, da nalazi neprilicimim porotne raz-
prave sa tumač. Ja to mogu iz istitog
izkušna podpunoma potvrditi.

Ne ima stvari mućnije, skoro zam-
reko došadnje, nego jedna porotna raz-
prava, pri kojoj treba tumača. K tomu
dolazi još, da tumači, osim vrlo riedkih,
ne obavljaju dobro svoju službu. Onda
dolazi još okolnost, da se skoro posvema
izgubi glavna korist, koju daje porotna
razprava, naimo neposredan utisak od iz-
javne svjedoča i obuzenika na porotnike,
dakle i kratko izgubljena je skoro posve
namtjenost.

Odnosaji, slični onim, kakove je na-
vadio g. zastupnik za Poreč, obstoje, ta-
kođer u Gorici; ja sam dao to izviditi,
pak ću dati iztražiti i što je on izneo, da
će biti moguće pomoći samo, koliko pro-

pisuju zakon o sastavljanju porotničkih li-
stina, a da onaj izlaz, kakova je ovdje
predložio g. zastupnik za Poreč, nebi bio
moguć po obstojećem zakonu."

Tako ministar pravda.

Dakle što govori on?

On govori, da sazajenje svakoga, koj
vrue ne ljubi naroda i jezika svoje matke.
On govori, da sa pripitžbe g. dra. La-
ginje dielom opravdane, a to si prištaje
hrvatskoga naroda u Istri. Ministar je
ovjekdoćem, da ima sudaca, kancelista i
dnevničara po Istri, koji neznaju dostajno
jezika.

Ministar govori, da nemože biti pra-
vo razazmljenja između sudca i svjedoka
i obuzenika, kad na poroti sviđje
njima tumač.

To sve govorimo i mi. Sada je dakle
na ministru g. Gleispachu, da uređi
sudove i sudstvo kako zahtjeva Božja i naša
hrvatska pravica.

Dr. La i g. k. j. v. v. v. da bi već po na-
danjih zakonih listina porotnika mogla biti
pravednija; ministar tvrdi, da po slova
danasnjega zakona nemože popraviti svega.
E pa dobro! Neka predloži zakon, da za
Talijana bude talijanska, a za Hrvata
hrvatska porota. Dakle dvoje listina, dvoji
porotnici, pak što koma Bog da. Naimo
i tako pravo.

Istra kod proračunske raz- prave u carevinskom vieću.

Već o Božicu pak u broju 19. marča
t. j. izvješćje kao pod ovim naslovom ob-
osom, što se u carevinskom vieću radi u
gledom na Istru. Dama nadaljeujemo:

I. Ministarstvo financija.

Mnogi zastupnici, a među njimi i naši,
zagovarali su u prvijah zasjedanjih, kako bi
ljudi čim jeftinije i lakše dobivali sol, kafi
kubinjaku, soli živinsku.

Cr. kr. vlada je sada pozvana, da prouči
nebi li se ustanovilo državna odajalica soli,
onako po prilici, kako in trauka za duhan,
e da se tako olakša dobivanje soli u jednak
niza cijenu.

Lanjska godine postavio je g. dr. Laguna
predlog, a carevinsko vieće ga je ljetos pri-
hvatilo, glede cestarine.

Predlog taj glasi:
"Poziva se cr. kr. vladu, da ponovo
razpta propise za provedenje zakona o pobor-
zanju cestarine obzirom na pokrajnju Istru u
interesu pučanstva, koje se poljodjelstvom
bavi, i da ovomu dađe polakšica koliko više
dovoljava rečeni zakon".

Ujedno se poziva cr. kr. vlada, da čim
više razglasi §. 12. zakona 26. augusta 1891.
gledu državne cestarine. Taj §. ustanovljuje,
da stanovnici, koji plata cestarinu za svoju i
nosnu živinu kad midju u mjesto, koje je
micičama za cestarinu zatvoreno, ne imaju
platiti cestarine, kad izlaze iz mjesta, ma
izšli gdje mu drugo, samo da se izkažu do-
kaznicom, da su kod ulaza platili cestarinu.

II. Ministarstvo poljodjelstva.

O raznih sa poljodjelstvo znamenitih
stvari h gorio je zastup. g. Spindić kod
proračunske razprave godina 1894., a zad.
dr. Laginja godine 1895. Ovaj posljednji
je ime obioje postavio prilikom svoga lan-
skoga govora pet predloga, koje je kod ove-
godinje razprave proračunski odbor predložio
na prihvat, a carevinsko vieće prihvatilo.
Njeki predlozi prihvaćeni su posve onako,
kako bijahu po naših zastupniñih poštavljen;
neke je proračunski odbor ponekle promijenio.
Da budemo kratki, doniet čemo ih onako, kako
su prihvaćeni od carevinskoga vieća.

C. kr. vlada se poziva, da se pobrine:
I. da pokrajinsko kulturno vieće istraže
u obćenju sa strankama i kotarskim pu-
čanim slavenske narodnosti rabi u pokrajini
obitajni hrvatski i slovenski jezik, i da se na
gospodarskih zavodnih, koje država podupire
podatke i u tom jeziku;

II. da pokrajinsko kulturno vieće po-
tanko izrješuje, kako uporabljuje državnu
podporu;

III. da se pučanstvo kod gradnje za-
družnih i obćenjskih bunara (cistera) i živ-
jskih napajališća u predjelih, koji oskrđuju
vodom, čim jeftinije podupre;

IV. da se moćno pospeši osušenje pe-
tićkoga jezera, tujlatskoga luga i cervak
ravnice u kotaru pazniskom, kao i osušenje
moćvirja izmed Omilja i Dobrinja — nedaleko
ležećega jezera — od otoku Krku, odnosno
da se ona djela, koja su započeta, što-
brže i košajno

V. da se konkretni predlozi, odnosaji
na uporabu doline rijeke Mirne kod Moberca
u svrhu živinskojstva, u koliko je tole mo-
guće, u obzir urnu.

Obzorni na taj predlog, Vali izvjestitelj proračunskoga odbora u toj stvari, da uređenje rijeke Mirne zahtijeva najprije uređenje i podizanje potoka, i da se je već godine 1895. postavilo odnosa pitanja na odjel za fakova uređenja i podizanja, i da je odnosa na uređenje potoka Reke naležemo funkcion savjetniku Riedern u Beljaku, da poduzme potrebite izvide.

Proračunski odbor je na to predložio, a kuća prihvatila ovaj predlog:

„Poziro se c. kr. vlada, da pospješi uređenje rijeke Mirne, potoka Reke u ospaskoj dolini i potoka, što teče kod Drage bečanske na otoku Krku.“

Zast. Rarič, govoreći kod rasprave ministarstva poljodjelstva dan 10. marta t. g. pročitao je i preporučio ovu resoluciju zastupnika dra Laginje:

„Poziro se kr. vlada, da bez zatezanja uzme u obzir resolucije, pompriljene za prvih zasjedanja, a idućih za tim, da se dignu gospodarsko stanje seljaka u Istri.“

III. Ministarstvo trgovine.

I. Lučke radnje.

U sjednici zastupničke kuće dne 15. julya 1895. je zast. Spiničić postavio, a zastupnička kuća kod ovogodišnjeg rasprave primila sljedeći predlog:

„Očekujući, da se lakše radnje, sadržane u zaključku visoke kuće od 4. marta 1893. i u predlogu veleslavnoga proračunskoga odbora od 29. maja 1895. na kvadrantskih otocima i na istočnoj obali istarskoga polotoka bili u najkraće doba provedene, kao što se neke već provadjaju, poziva se c. kr. vlada, da dovrši već godine 1894. započeto udobljenje morskoga dna za 230 metra pod morskom površinom u visine objekta „oko mula“ u Punta na otoku Krku i da sagradi rivu iznad zapadne strane mule i prvoga najoštedličoga stupa za vezivanje.“

„Za veća razumjevanje otoga spominjemo, da su za predlog i zagovor zast. Spiničić a bili od proračunskoga odbora i od zastupničke kuće prihvaćeni godine 1893. i 1895. predlozi gledi lučkih radnja u Baški, Malinskoj, Kljancu, Omišlju i Njivicama na otoku Krku, u Valunu, Belom, Martinskici i Sr. Ivanu na otoku Cresu, u Nerezinama na Lošinju i Sr. Petar-Illoviću na istočnom dvotočju; te u Mošenickoj Dragi, Lovranu i Bereznu na istočnoj obali istarskoga polotoka.“

„Od raznih radnja, što su ti za Bašku bile predložene, neke su već izvršene, neke se izvajuju, a nadamo se, da će se naskoro i ostale.“

Za napravljenje poslovne rive u Malinskoj bilo je već lani opredijeljeno 9500 for. i postavljeno u lanijski proračun 3000 for. Ljetos je postavljena u proračun ostatak opredijeljene svote, naima 6500 for., koji se inače upotrebiti tekće godine 1895. i buduće godine 1897.

Za popravak poslovne rive u Kljancu, izpod Dobrinja, postavljena je u letošnji proračun svota od 3800 forinti.

Za poboljšanje izkrcališta u Njivicah opredijeljena je svota 4.900 forinti, od kojih 3000 forinti su postavljene u proračun za tekuću godinu 1895.

Za uređenje izkrcališta u Martinskici opredijeljena je svota od 4700 forinti, od kojih je postavljeno u proračun za tekuću godinu 3000 forinti.

U Bereznu je već napravljeno ono, što se bijaše predložilo.

Za pregredanje izkrcališta u Lovranu postavljena je u ovogodišnji proračun svota od 3.600 forinti.

Za manje radnje u raznih lokah postavljena je u ovogodišnji proračun svota od 6000 forinti. Timu će se, nadamo se, i nako od predloženih manjih radnja moći izvršiti, kao n. pr. one u Omišlju, a možda i još koje druge. Neke će se i tim moći obaviti, što je država nabavila sprava za kidanje morskoga dna, pak će se neke luke moći izgraditi.

Osim toga popravlja se riva za izkrcavanje u Malom Lošinju; povisuje se i ojačava valolom u Rovenskoj kod Velog Lošinja, i napravlja obrambeni zid kod ulaza u luku na Špasku.

Ako ne teče, bar kaplje.

Nija se izvelo sve, što se je predložilo, al štogod se je već izvelo, štogod se izvajalo, a nadamo se, da će malo po malo doći red i na Valun, Beli, Sr. Ivan, Nerezine, Sveti Petar-Ilović i Mošenicku Dragu.

U Lovranu ima se već namjeriti izkrcalište; uređenje tamošnje luke, kako čujemo, slijediti će čim prije.

(Kome slijedi.)

Franina i Jurina

Franina i Jurina
Fr. Mašji deju, da je pet gradjani za zastupstvom.
Jur. Ča, to opet neki meša.
Fr. To su neki dan brižljivi po oštarijah.
Jur. Tako ti mira božijeg, pušti ih nekaj biblji ča ih volja.
Fr. Ma se neki ripe, zaš da tako ni vanjskim pravo.
Jur. Kemu ni pravo, neka se zuje, a ki bi ote! jušto znat pravu istinu, neka se popita pal pametnih ljudi, a čebrijae neka hrbat obras.
Fr. Ala baš pravo deš!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metodija u Istri. Bilježnik družbe primio je sljedeće iznose: (Opravak „Ozora“ u Zagrebu dostavlja for. 389.12. — Zenska podružnica u Voloskom dostavlja članarinu i ostatak zabave forinti 81.37. — Josip Volk u Podgradu dostavlja for. 15. — Juraj Toman u Garešnici šalje prigodom vjenčanja dra. Gabajda sa gospođicom Janesevom sakupljenih 15 for. — Dr. Iv. Ružić u Zagrebu šalje primljenih od gosp. župe upravitelja Jerka Milkovića u Laskovcu 1 for. — Gjuro Vučković iz Trsta dostavlja po gosp. Ivanu Klisura 5 for. — Pop Antun Kirinčić u Dobrinju šalje for. 18.69 (imena darovatelja sliede). — R. Katiljčić Jeretov dostavlja forinti 141.80. — Zenska podružnica u Mihotičić šalje čitni ostatak zabave od 1. februara 1896. for. 111. — Pop Iv. Trinajstić, duhovni pomoćnik u Malinskoj dostavlja for. 24.21. — Mužka podružnica u Vrblniku šalje for. 27.50. — Prigodom vjenčanja Ane Kučić i Antona Rubeseš sakupilo Milan Kundlić 15 kruna. — Čitaonica u Lovranu šalje čitni ostatak zabave 108 kruna. — Amalija Rauch sakupila na pečelnu sriedu u društvu Volosčaka 5 for.

Kraljeva udovica nadvojvodkinja Stefanija Tratu. Ona se odputila sa svojom kćerkom, nadvojvodkinjom Jelisavom 30. p. m. iz Opuzice u Beč, a već drugi dan odputovala je u Trst, gdje se je ukrcala na Lloydov parobrod „Trieste“, koji se je njome u čast prekrstio u „Stefanija“. U pratnji vjornih nadzornica grofice Gondrecourt, dvorske gospođe grofica Palffy, komornika baruna Harefa i tjelesnog liečnika dra. Gaigera odopoliva je kraljeva udovica jučer uzduž dalmatinske i talijanske obale i posjetiti će više mjesta. Kraljeva udovica putuje incognito pod imenom grofice Eppan, pa će produljiti putovanje sve do Atene. Putovanje će trajati do pod konac mjeseca aprila.

Interpelacija zastupnika Spiničića i drugova na njegovu preuzimnost gospođinu ministra bogostovja i nastave u pogledu naukovnoga jezika u pučkih školah u Velom Lošinju, donesli čemo u budućem broju, jer nam nija za danas doticalo prostora.

Prenos nadvojvodkoga odbora i sabora iz Poreča u Pola. Dne 18. prošloga mjeseca donio je ovdajški lažliberalni „L'Independent“ dopis iz Istre, u kojem govori o „prenosu zem. oblasti i zem. sabora iz Poreča u Polu kao o gotovom činu. Na taj dopis osvrnula se porečki „baba“ na ovdonom mjestu u broju od 28. marta horeći se proti tomu prenosu i predbacivajući tršćanaku listu nedosljednost u tom prenosu dopis je „Hlas Nardota“, glasilo staročeske stranke. Mi bilježimo te glasove bez ikakvog daljnog tumačenja.

Prestolonasljednica nadvojvodkinja Stefanija. Već više godina je prestolonasljednica nadvojvodkinja Stefanija stalnim i najznamenitijim gostom u Opuzici, najkrajsnijim ureosm te naše hrvatske Nice. I ljetos probavila je tamo, više vremena, stovana i ljubljena koli od gostova toli od domaćih ljudi. Ljetos bila je tamo s njom čitlo vrijeme njezina dražestna dečerka, njezina višest nadvojvodkinja Elizabetu. Upravo milina. bila je gledati ju, kako veselol i živahno skakuta sa svojom ljubeznivom

majkom ili kojom dvorskom damom, po prvilomu po običajom putu i svaga žuda i dr. (L'Independent), ili se kao se Azika po moru. Stanovale su objeću Villa Angiolina, toj prvoti palati u Opuzici, koja ni sad nijedna druga villa obzirom na položaj nenadkriljuje. Villa sama je dosta liepa. Pred njom ružičanj svako doba godine svojim ružičanj zakačanj, otvoreni prema moru. Po strnihi prostor za glasbu, koja svaki dan po dva puta tu igra. Subota dne 26. marta u večer igrala se glasba pred samom palačom na počas odilazećeg visokog gostinji. Tu se je i mnogo ljudi sakupilo, koji su njoj klicali. Nedejnoj, na allencica bila je još sa svojom kćerkom i pratnjom karosv. mise, a k večeru odputovala put carskoga Beča. Pratio ju dobi Bog i Nezaobavila ni unapred naše Opuzice, i vraćala se čim češće u nju.

Slava bolunjskim obćinarom! Stara je čedenica, da svaka batina imade dva kraja i sretan onaj, komu ostaje u rukah deblji kraj. Taj deblji kraj držali su do sada u rukah bolunjskih šarenjaci i talijanske podrepnice, ali njim ga napokon svestjni naši obćinari junacki izgrvoše. Dugo se zatežalo u Boljunu sa obćinskiimi izbori, ali i tomu zatezanju morao je jednom biti konac. I došao je taj za šarenjake nesrtni konac, jer izgrvoše deblji kraj batine.

Kako smo javili u zadnjem broju, raspisani bijahu izbori za obćinu Boljun dana brato je III. tjelo, a drugoga II. i Uspjeh izbora nadkrljio je avako naše očekivanje. U III. tjelu glasovalo je 123 birača za hrvatske predložjenike, a za protivnike samo 41 u II. tjelu glasovalo je naših 62, a protivna samo 11, a u I. tjelu naših 26, dočim ne dobiše protivnici niti jedan glas.

Ovim izborom osvijetlase li naši digni Boljunci svoje junacko lice, pak s toga: Slava im!

Obćinari Opuzice, Roča, Vizinade, Katanara, Pomjana, Mijah, Plomina itd. id. ugledjate se, u vaših predstojećih izborih u naše dišne Boljunce!

Novi c. k. bilježnik u Motovunu. U talijanskim novinah čitamo, da je ministar pravotvrdja imenovao g. Carla Mecchia c. k. bilježnikom u Motovunu. Novi bilježnik položio je prisegu i dobio dozvolu, da može bilježitičke (notarike) spise sastavljati u talijanskome i hrvatskome jeziku. Naš pak na Motovunščini, koji bude trebao bilježnika, treba da nauči talijanski ili barem njemački!

Glavna skupština hrvatske čitaonice u Mihotičić obdržavati će se na ukrasli blagdan dne 6. t. m. u 8 sati popodne sa obćinim dnevnim redom.

Madžarska tisućogodišnjica i slavenski zastupnici na carsinskom vijeću. Poznato je, da ljetos mađarska vlada slavi tisućogodišnjicu obstanaka mađarske države. Za tu slavu se pripravila, k njoj poziva na sve strane. U ime njenoje je kr. ugarski ministar-predsjednik poslao na austrijskoga ministra-predsjednika dopis, kojim poziva obje kuće carsinskoga vijeća k slavi u Budimpešti, koja će se vršiti prvih dana maja i 8. junija t. g. Taj dopis je predsjednik zastupničke kuće razdielio među zastupnike i umolio jih, da se oni, koji žele pristupovati slavi, prijavu u kancelariji carsinskoga vijeća. Mi nemamo, da li i koji zastupnici su se prijavili. Nego čim smo, da k onaj slavnosti neće da idu nit hrvatski, nit slovenski, nit češki, nit rusinski, pa ni poljski zastupnici, dakle zastupnici ni jednoga slavenskoga naroda. Oni da neimaju nikakvoga razloga, da slave tisućogodišnji obstanak mađarske države; ona da znači tisućogodišnje gospodstvo Mađjara nad dielovi raznih slavenskih naroda. S istoga uzroka nebi, toga imali činiti nit zastupnici Njemci nit Rumunji. To sve dakako valja o neodvisnih zastupnicih, obćinih, koji svojom glavom misle i rade, i koji neće po kom andi od nikoga nikakve slave slaviti.

A da su ono bili Hrvati? Prošli mjesec došlo se u traž trojiti sluga kod c. br. državnog željeznice u Rovinju, koji su mislili, da se mogu slobodno služiti onim, što stranke željeznicom odposalji i što kakav sat leži u magazinu. Kroz 18 godina, kažu, da su se ovi „rovinjski posteljakosci“ služili vinom, rižom, mukom itd., a da nijedan činovnik nije mogao doći u trag ovim tabtinam. Bijahu baš organizirani kao tatovi u velikih gradovih Sadašnjem postaje načelniku posrećilo se naći ih, baš kad su, se dobro poslužili vinom, koje bijaše opredijeljeno za Trst. Kažemo sada, što nebi bila vikala talijanska stranka proti Hrvatima na upravu c. kr. državne željeznice, da su oni tri sluge bili Hrvati? A tako štiti, kao da nebi bilo. Nitna. Črepta, metla, dobro bi došla na željeznice, osobito u magazinih. Krško učiteljsko društvo obdržavati će svoja VI. godišnja glavna skupština na

Punta 6. m. j. svjetoj a. g. Početak 10. uri prije podne. Na dnevnom je red: 1. Predav. predjednika. 2. Čitanje zapisnika prošlogodnjeg sastanka. 3. Izvjestaj tajnika i bilježnika. 4. Izbori revidiranoj odhara. 5. „Riječitelji i učitelji“. Razpravlj. N. Bafa. 6. Praktično predavanje djeci pučke škole. 7. Proračun za god. 1896—1897. 8. Opredeliti mjesto budućemu društvomu sastanku. 9. Izdružebanje imena dvojice učitelja koji će u budućoj skupštini razpravljati dva pitanja izabrana po volji istih referenata, 10. Razni gledoliti. Dobro nam došao svaki prijatelj škole i napredka! O d b o r.

Njemacki sud o zemaljskom kapetanu g. vitezu M. Campitelli-u. Jedan njemacki židovski list u Beču izrekao je u svojem broju od 14. t. m. sljedeći sud o g. Campitelli-u: „G. Dr. Campitelli služi u čas istarskom zemaljskom zastupstvu; njegova postena načela, njegovo pravilno postupanje za uzdržanje parlamentarnu čast, njegova odlučnost u pobijanju svega onoga, što je prostotko i neslobodno, pridobilo mu častno ime“. Mi smo vrlo zahvalni bečkoma židovu, što nas je upoznao sa timi kritepostimi u parlamentarnomu životu g. Campitelli-a, jer premda ga lično poznamo već mnogo godina i skoprem same imali s njim dosta posla u saboru, ipak nam ostaje posve nepoznata rečenica u njegovog parlamentarnoga djelovanja. G. Campitelli može čovjeka uzliknuti: Bože, čuvaj me ovakvih prijatelja!

Petrus u Liburniji. Noćju od 28. na 29. marta oćutili su u gradvih istočne Istre, napose u Voloskom Opuzici i Kastru opetovane potres. Stanovnici bijahu iz sa prebunjeno, jer se potres opetovao do tri puta u roku od pet časaka. Na Voloskom bijaše naroda i na ulici, premda je prišlo jako burk puhala. Istodobno oćutilo se potres u Voloskom-Opuzici, Kastru i sv. Mateja, a koliko je poznato, neoditilo ga ni više na zapadu ni dalje na iztok. To je bio dakle takozvani svjetli potres. Prije potresa čulo se je muklu podzemnu grmljavinu.

Sjednica obć. zastupstva u Kastru. Dne 23. pr. m. j. obdržavala se je sjednica obć. zastupstva u Kastru posle one, u kojoj bijaše izabran glavlar i savjetnici. Sjednica je trajala od 9 pr. p. do 5 i pol posle podne, osim ure objeda, u prisutnosti glavara, 27 zastupnika i savjetnika i mnogo slušatelja, uz veliku pozornost svih, uz najprije mir i red. Priobćilo se je sve, što je obćinski odbor u svojih dvih sjednicah obavio. Obćinski glavlar izvjestio je o stanju predaje urada, i čitao svoj izvjestaj o stanju urada samoga. Zastup. Spiničić izvjestio je o pravilniku ili statutu obćinskih činovnika, dokazao potrebu ravnatelja obćinskoga urada, i predložio da se takovo mjesto stvori, pošto neće tim obćina imati nikakvoga većega troška, i pošto se tomu neprotivi obćinski pravilnik, jer i uzajaj ima obćina pravo po zakonu ustanoviti jedno i više drugih mjesta za obavljanja obćinskih poslova. Gospodin glavlar priobćio je njegovo dopisovanje sa obćinjskim tajnikom u Pazinu g. Vink. Marjanovicem, po kojem je ovaj voljan primiti službu ravnatelja obćinskoga urada uz godišnju plaću 800 for. Zast. Fran Dukić predložio je, da sa istoga bez raspisa na tješćaja imenuje uz rečenu plaću za to mjesto. Zastupstvo je sve odnósne predloge primilo jednoglasno. Dosadašnji tajnik g. Jos. Stefan odrekao se je za to službe tajnika i molio da mu se dade odpravina. Zastupstvo je primilo njegovu ostavku i obćalo mu odpravinu, ali jedu rekio, da to nemože biti odmah, da valja da ostane bar dok se izričaba urada posva neobavi.

Dosadašnjemu redaru-poslužnjaku Skrajnjegu odkazala se je služba i odlučilo oglasiti u Kastravščini raspis natječaja za tu službu. Izabralo se je financijski odbor, načelje obć. građevni i za poslove stibre, članove za zdravstveni odbor, i dvojicu odaslanih za klasifikaciju konja. Potvrđilo se je još župana, predloženih obć. odnosnih stanovnika županijah. Njeke molbe se je riešilo, većinu izručilo se je na produčenje i izvjestaj raznim odborom. Obzorni na molbu mnogih štitelja Klane za nekui vrst upravnoga odbora, priobćilo se je odnósni spis zemaljskoga odbora, odnósno manjenje zast. Dra. Laginje, i prihvatilo jednoglasno predlog, da zastupstvo nebi imalo nit moći imati ništa protiv tomu, da se za Klanu ustroj posebni upravni odbor kako ga zakon predviđa. Inače da se uređenje te stvari prepusti obć. glavlaru i stanovnicom Klane.

Za šire obćinstvo bit će to dosta, za Kastravščinu moć će se i obširnije izvjestiti drugim načinom.

Iz Opuzice pišu nam 30. marta. Jučer na večer odputovala je ovdje naša milja gostinja, nadvojvodkinja Stefanija sa svojom kćerkom nadvojvodkinjom Jelisavom i sestrama ostalom pratnjom put Beču. U više kočijah podalio se odavle te iz Voloskoga na ko-

hodvor u Matulje činovništvo, plemstvo i najedličniji gostovi, da se taj još jednom pokloče visokim gospodijem, koje bijahu ugodno iznenađene tolikom pažnjom domaćeg ljudstva i tuđnjaka. Nadamo se, da ćemo do konca godine imati sreću u našem krugu opet pozdraviti prejasnu nadvojvotkinju Stefaniju.

Za podržavac sv. Cirila i Metodija u Medulinu i u Puli darovao je g. A. B. iz Medulina, i to za Pulijsku podružnicu for. 5, koje se je odmah poslalo na Veleuč. g. M. Laginju, u Pulu; isti gosp. A. B. iz Medulina darovao je for. 2 za podružnicu u Medulinu.

Novjerjatsne ali istinite! Iz najpouzdanijega izvora doznajemo, da je ovih dana poznati tršćanski bogataš i aristokrat barun Reinelt sakupio oko svojeg gospodskog stola družstvo toli različitih vjerske i političke boje, da se šta alična još samo u Trstu, dotično u Primorju dogoditi može.

Gosp. barun pozvao je na gospodsku gostuju svog dešnjeg prijatelja c. kr. namjestnika g. viteza Rinaldini-a za njegovom gospodskom, te prveke takozvane liberalne (I) ili radikalne talijanske stranke, ovdješnje odvjetnike i gradske zastupnike gg. Angeli-a i Veneziana-a sa njihovimi gospodijami.

Tko pozna g. baruna Reinelta kao glavu tobožnje konservativne stranke u Trstu, kao predsjednika trgovačke komore i kao člana austrijska gospod. kuće i komu je poznata politička prošlost gg. Angeli-a i Veneziana-a, taj će se križati lievom rukom od začudjenja, kako bijaše moguće tu gospodu spraviti pod jednu strehu i privezati uz jedan te isti stol. — Tomu najnovijemu prijateljstvu između naših radikala i konservativaca kumovao je glavom gosp. viteza Rinaldini, koji imade bez dvojbe i za to svoje razloge. — Gosp. baruna izpričavaju prijatelji tim, da se je morao pred talijanskimi liberalci rehabilitirati, jer da je premo dobio podario za talijanske ranjenike u Africi, radi česa su ga nedavno vrlo žestoko napali irendentistički listovi, a gosp. vitezu Rinaldini-u stoji dobro, da drži uz sebe prveke lažliberalne stranke za predstojeće gradske izbore u Trstu, te da tako i liberalci i konservativci složno birati većinu liberalnih zastupnika, te neće trebati ni jedni ni drugi slavenskih glasova.

Ustavina pok. Mihovila Babića. Umojleni smo, da probiemo slijedeću objavu: Da znadu svi, kojim je stalo, a naročito interesiti, molim Vas ovime, da izvolite u svoj cenjeni časopis obnarodovati, da je gosp. Gjuro Babić u Garsenići, otac pok. dobrotvora Mihovila Babića iz Sarajeva, odkazo svaku punomoć i svako daljnje zastupanje g. Martinu Starčević-u i Gjurjevcu, i da je mene postavio svojim generalnim zastupnikom u svih svojih zahtjevih, a naročito u ostavinskom predmetu iza pokojnog mu sina g. Mihovila Babića. Neka se dakle izvole gospoda interesiti, a naročito častiti legatari, obratiti na mene, da se stvar međusobnim sporazumljenjem što prije kraju privede.

Bilježim se odličnim kravanjem U Garsenići, 23. ožujka 1896.
Dr. Iv. Ferencić,
odvjetnik i kr. javni bilježnik.

Listnica uređništva.

Gosp. S. Nije nam stigla ona dopisnica; sve što je tole važnoga valje da u buduće preporučite dok se neopamete nekiji činovnici. List listi čimo Vašim rodjaku; po svakom brnju hoće se o v. poštarnu. Veli je krasna i hvalevrjednna ona Vaša nakana glede družtva. Samo napred bez obrira na lievo ni na desno. Da ste nam zdravo!

Gosp. "Ledonjo": moralo je za danas izostati radi preoblasti gradiva; drugi put. — Zilili!

Gg. dopisnikom: iz V. Lošinja, Draguća itd. isto.

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj:
I. Za sistemizirano mjesto občinskog tajnika sa godišnjim plaćom for. 800.
Natjecatelji imaju izkazati svoju dobu, nanke i dosadašnje službovanje, podpuno poznavanje hrvatskoga kao uredovnog kao što talijanskoga jezika. Prednost jimati će molitelji, koji se malaze u občinskoj službi.

II. Za sistemizirano mjesto občinskog nadredara u Pazinu uz godišnju plaću for. 450, isplativih posticipalno u mjesečnih obrocih iz občinske blagajne.

Kod nastupa službe dobiva nadredar na porabu odieću u naravi, a slijedećih godina for. 50.— godišnjih za nabavu iste.

Uz uvjete niže naznačene za mjesto redara, molitelji imati će također dokazati, da su već bili namješteni i dobro vježili oružničku ili redarstvenu službu.

III. Za mjesto občinskoga redara u Pazinu uz mjesečnu plaću od 30 for., posticipalno plativih iz občinske blagajne.

Kod nastupa službe dobiva redar na porabu odieću u naravi, a slijedećih godina for. 40 godišnjih za nabavu iste.

Molitelji imaju biti krepkoga zdravlja, muževne dobe, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieči i pismu, a po mogućnosti i talijanski u rieči. Molbe neka se šalju podpisanomu do 15. aprila 1896.

Občinsko glavarstvo Pazin, dne 26. ožujka 1896.
Nataškin
Dr. D. Trinajstić.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazara.
Nalazi se u raznim najnovijim zimskim roba parhendi (foštani), flaneli, rubci, vuneni u raznih bojah, ogrtači, muški i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzolone i gorjeve rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju al. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca; vunenih i svilnih. Veliku zalihu svih potrebah za švalje i krojače. U zalihii nalaze se također vrpca svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trohojnice. Napose se preporučuju cijenjenim gg. učiteljicam u mjestu i oklici za sve školeke potrebštine ručnoga rada.
Uzorci se šalju na zahtjev franko.
Govori se hrvatski i slovenski.

Svoji k svojim! Biciklisti pozor!

Nekoliko pneumatički bicikli sa zvoncih svjetiljkami, srečnim puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120 for. komad kod dobro znane i poštane tvrdke: **JAKOB ŠTRUKELJ** skladišće bicikla

Trst, trg velike vojarnje. Jamči se za svaki bicikli jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim, koje nudjuju u časopisnih neugurne tvornice i trdke po nizkih cijenah, već ovi isti su jaki, lepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Priliku mogu upotrebiti također oni, koji bi se radije naučiti voziti. Svakomu biciklu prilazi se tiskani podučnik, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljavati oruđe i kako se svatko može sam lako naučiti voziti u malo dana i bez svake pogublje.

U tom velikom skladišču predavaju se također malo izrabljeni pneumatički bicikli sa zvoncih svjetiljkami, puhalkami i sa svim potrebnim oruđjem po 70, 80 i 90 for. komad.
Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, predavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jednino samo prvsi gotovji sa izvanju letku na sve kraje, vozinne raste. Pisma, naručbe i brojevi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
St. Ivan, broj 694, kod Trsta.
Sve što se čine bicikli u Trstu i sa svih vjerskih pogodbah sa fabrikami i također radi manjih radnja, nalazi se u skladišču, koji se sada radovoljno nudju po tako niskih cijenah.

Oglas.

Podpisana je nabavila vjetrog osia padovanske pasmine za naskok i povjerila ga g. Matu Greblu v Nugli kod Roča.
Tooliko daje na znanje onim, koje to može zanimati.
Ketarska gospođarska zadruka
Buzet 15 marča 1896.
Predsjednik: **Fran Flego.**

Novi nasad za krmu
Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plonadi grab)
Vrlo oplođen i od svih gorkih sastavljen prast. Uspjeva također u najnepovoljnijih vrstah tla, kao u pjesku, gruvu itd.
Najveća hraniva vrednost je 80-80%, proteina (djelatina ima samo 13.5%)
Utrajali i protivi se svakojake soši.
Brodarska badava.

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posebno uzriješ, također u višak. Mješiti i moćvinski tlu.
Vrlo hraniva vrednost je 18.97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft mit beschränkter Haftung
KÜRCHHEIM u Teck, Württemberg
Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakov pok. C. Prister,
TRST.

H. STIEBIEL, Piazzetta S. Giacomo

3 — Trst — 3.
Slastičarna svjek bogato obokobljena sa svakovrsnimi tvornicama, kao gazite, torte, kremiti, pastice, biskviti, fine konfete, fondanti, čokolada, roba-drops i mnogo drugoga peciva.
Posebno preporuča al. občinstvu za svatove svoje: **lešće, krasne omote, likovije na slasticama, sladko piće, rozolije, spiritie, domača i tuđa vina.**
Naruče na veliko izvršuju se točno protv poznanju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naruče.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.
Bogata izbira uzoraka, kao dosada nikada. za krojače nožarkovana.

Komadi za odieće
Paravani i deking za velečastno svečanstvo, predplatni komadi za uniforme c. k. 5. novaka, također za veterane, vatrogasce, gostitelje za svake, leden. Veliki izbor šmarnoga, korzičkoga, širokoga lodna za gospodje i gospodu po izvanredno niskim cijenah skladišti u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti drugostrano konkurent. Najveći izbor sarm drugo-trajnoga rukna, a najmanjih bojak za gospodje. Seka, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postare za rukave, gumbi, igla, konac itd. Jukiće, primjerice, pektice, krajne, listu-uzno rukna a se prave ispravne cunjah, koje imadu jedva vrednost odikodnina za krojače, prepere.

IV. Stikarofsky, Brno (Centralna austrijska zavodna u Brnu).
Najveći izbor saka u vrednosti 1/2 milij. for. Utemeljena god. 1866.
Posilja se po poštanom pozneću.
Na oprez! Agenti i prepredavaci ne mogu znati, gdje imadu dostatan svoju robu po znatnijem „stikarofsky roba“. Da predmetim varuje p. n. odumakata, narudžban, da likovne ne prodaju pod robu pod nikakvom pogodbom.

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja
nalazi se u **Munskoj ulici broj 18.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo
Cijene iznova snižene
Preše za grožde, diferencijalni sustav
Ovaj sustav preša ima najveću čistajuću moć od svih drugih, na kojih mu drago bilo prešah.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrkalje proti peronospori, Vermerejev sustav;
ove moje štrkalje su poznate kao najbolje i najjeftinije; automatične štrkalje; mješalice sa spravom za muliti jagode; preše za sječu, triler, itd. tvori u najboljem proizvodu
Ig. Heller, Beč
11/21 Praterstrasse 49.
Cijenike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kon-trafacija! — Traže se zastupnici!

Svećar J. Kopac Solkanska cesta u GORICI broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćane sviće
kilogram po for. 2-45.
Da su ove sviće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.
Sviće slabije vrsti za pogrebe i postranu rasvjetu arka dobivaju se po vrlo nizkoj cjeni.

Prođzjem također tamjan za crkve
Lacrima najfiniji obični 1kg. po for. 1.20
Gravis 1.—
Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarhije protv od poštarina.

KWIZDE
Kornelburški redilni prašek za živino.
Dietičko sredstvo za konje, rogata šivali in ovec. Rabi se nad 40 let, u mnogih klovih, kadže živino nima teka, ako slabo prebađuju, da se poboljša mleko in pomoći mleko pri kranah.
Cena: 1/2 klatilci 75 mc. 1/2 klatilci 35 mc.

Kreis Apoteke
Kornelburg pri Danju.

Dobiva se u vsah lekarnah in trgovinah z mješljami v Avstru-Gorski.